

La revisió dels expedients de renda mínima d'inserció

L'any 2011 la Generalitat de Catalunya va iniciar un procés de revisió per comprovar si les persones que tenien concedida la renda mínima d'inserció continuaven complint els requisits per ser-ne beneficiàries. Paral·lelament, el Síndic va començar a rebre un volum molt elevat de queixes de persones que havien deixat de rebre la prestació i que plantejaven el seu desacord per motius i circumstàncies diverses.

El Síndic va obrir una actuació d'ofici per avaluar el desenvolupament d'aquest procés, i la possible afectació en els drets de les persones interessades i en l'assoliment de la finalitat última de la prestació, que és evitar l'exclusió social. Paral·lelament s'ha fet una valoració individualitzada de cadascun dels casos plantejats en les queixes. Com a resultat d'aquest procés, s'han detectat disfuncions diverses que de vegades han comportat lesions de drets de les persones.

Cal tenir en compte primerament la facultat de l'Administració de controlar el compliment i el manteniment, per part de les persones beneficiàries, dels requisits establerts. La concessió i el gaudi de la renda mínima d'inserció, segons és definida per la normativa vigent, no és incondicionada. La persona beneficiària ha de complir els requisits i les obligacions establertes i l'Administració pot fer les actuacions de comprovació oportunes per assegurar el compliment de la finalitat de la prestació. Ara bé, això s'ha de fer amb respecte als principis que configuren una bona pràctica administrativa i des d'una perspectiva de no afectar els drets de les persones.

La comprovació dels requisits de la prestació s'ha de conjugar amb una bona pràctica administrativa

La valoració de les incidències constatades posa de manifest, en primer lloc, que hauria estat convenient una millor programació del procés de revisió. D'una banda, perquè es va iniciar en un moment en què s'havien produït

canvis que afectaven directament les obligacions de les persones beneficiàries. De l'altra, pel volum d'expedients i persones afectades, cosa que va comportar grans dificultats per als professionals d'atenció directa al públic, tant dels serveis socials bàsics com de la Generalitat, la qual cosa, en últim extrem, es va traduir en situacions de desinformació per a les persones afectades.

També s'ha observat un incompliment freqüent del termini de resolució dels recursos interposats. Probablement, aquest retard és causat pel volum elevat d'expedients que es van revisar en un període relativament curt, però en tot cas implica un allargament del temps durant el qual la persona no rep la prestació.

En segon lloc, el contingut de les resolucions adoptades en molts casos en què s'ha acordat la suspensió o l'extinció de la prestació tampoc no ha respectat convenientment el principi de motivació. Així, encara que es feia referència a l'incompliment dels requisits establerts, no s'especificaven les dades concretes tingudes en compte.

S'han de motivar convenientment les resolucions de suspensió de l'ajut

Una motivació clara i detallada és un element especialment rellevant en supòsits en què s'està privant les persones d'una prestació essencial per a la cobertura de les necessitats bàsiques. Per aquest motiu, el Síndic ha instat el Departament d'Empresa i Ocupació a esmenar aquestes mancances i a millorar el contingut de les resolucions administratives en aquests casos, de manera que les persones puguin exercir el seu dret de defensa amb garanties suficients.

A més, en alguns casos s'han produït suspensions de la prestació que, a criteri d'aquesta institució, no estan prou fonamentades. Per exemple, quan es basaven en viatges realitzats abans de l'entrada en vigor del nou règim legal de la prestació. Cal afegir que en alguns supòsits l'Administració va reprendre el pagament, però amb una data d'efectes posterior que no estava justificada.

El Síndic ha recomanat que es faci una avaluació individualitzada de cada cas i que s'anul·li la suspensió si es comprova que s'ha fet de manera incorrecta, amb el pagament corresponent.

Finalment, l'Administració indicava que durant aquest procés s'havien habilitat mecanismes per assegurar la comunicació de les situacions d'urgència, i que s'havien atès totes les peticions en què s'acreditava la urgència per l'elevat risc d'emergència social.

Tanmateix, alguns casos plantejats en les queixes posen de manifest que, malgrat que els professionals dels serveis socials havien

comunicat una possible situació de pobresa extrema, no es van atendre de manera ràpida aquestes situacions i, mesos després, encara no s'havia reprès el pagament.

Per tot això, el Síndic ha insistit en la necessitat d'una gestió correcta i eficient dels procediments de renda mínima d'inserció i, consegüentment, d'esmenar amb celeritat les incidències i anomalies que s'hagin produït. La impossibilitat de les persones d'atendre les necessitats més elementals, com ara l'alimentació i l'habitatge, pot agreujar processos d'exclusió social, i evitar aquestes situacions és precisament l'objectiu de la renda mínima d'inserció.

Queixa 07403/2011

La promotora de la queixa s'adreça al Síndic per la disconformitat amb la resolució per la qual se li suspèn la prestació econòmica per haver viatjat fora del país durant uns quants dies. Ha presentat un recurs contra aquesta decisió, que considera injustificada perquè havia comunicat prèviament el viatge als serveis socials encarregats del seguiment del cas i ha complert i continua complint tots els requisits i els compromisos assumits.

En vista dels informes aportats, el Síndic entén que fins i tot en cas que es consideressin aplicables les noves condicions establertes per a aquesta prestació, es produïen les circumstàncies en què es possibilita la sortida fora de Catalunya, i que no es podia considerar que la persona interessada hagués incomplert les seves obligacions. Per això, ha suggerit al Departament d'Empresa i Ocupació que al més aviat possible resolgui el recurs interposat per la persona interessada, l'estimi i reprengui el pagament de la prestació sense més dilació.

Queixa 07682/2011

La persona interessada presenta una queixa perquè ha deixat de rebre la prestació. Indica que desconeix els motius d'aquesta suspensió i que necessita la prestació per atendre les necessitats bàsiques de la família.

De la informació rebuda, se'n desprèn que la suspensió de la prestació es deriva de canvis en la situació econòmica de la família per la percepció d'un subsidi de desocupació de quantia superior.

El Síndic constata que la resolució no explicita dades importants, com ara els ingressos tinguts en compte, el període al qual corresponen o el límit aplicable. Per això, recorda al Departament d'Empresa i Ocupació que la motivació dels actes administratius és un element essencial de la bona pràctica administrativa i una garantia per a les persones interessades; i l'insta a millorar el contingut de les resolucions en aquests procediments, de manera que en casos de denegació, extinció o suspensió per motius econòmics s'expressin les dades que s'han tingut en compte.